

Q U A È R E S 1.
4323 An antephatum intuitu virginitatis luctari à puella prius ab alio corrupta, quæ communiter putabatur virgo?

REPLIKA. Affirmative. Dian. p. 8. tr. 6. ref. 126. Tancr. tom. 1. de Matrim. 2. qu. 41. Sanchez lib. 6. dis. 27. n. 4. Dixi ab alio corrupta. quia si supponatur corrupta ab eodem, cui potest nuptis, non est dubium, quod luctetur.

Ratio assertionis est, quia nomine virginis in jure semper presumitur illa, quæ communione existimatur virgo. Hac ratione in n. 2560. diximus, legatum pro maritanda virgi-

ne lucrari à puella clam corrupta. Dian. p. 2. tr. 2. ref. 52.

De donationibus inter conjuges: vid. vnum. 2372.

De osculis, & amplexibus inter sponsos de futuro: u. à n. 2227.

De consensu parentum in nubendo: vid. n. 2039.

De Matrimonio fusè & plenè agunt Scotti in 4. dist. 26. ad 41. Mastrius disput. 20. Tambur. tom. 2. Diana p. 3. trah. 4. & aliibi, Leander, & per duos tomos Sanchez, & Tancredi.

PARS QUINTA.

De Censuris, & Pœnis.

CAPUT PRIMUM.

De Censuris.

CENSURA, est pena spiritualis, & medicinalis pro culpa inflata, privans usum aliquorum spiritualium bonorum, per Ecclesia potestem imposta, ut fidelis baptizatus à contumacia discedat.

4325 Censura est triplex: Excommunicatione, Suspensio, & Interdictum. Irregularitas non est censura, seu pena medicinalis; sed impedimentum Canonicum, & inabilitas ad Ordines, Beneficia, Officia, &c.

4326 Ad validitatem censuræ, 1. Requiritur culpa, 2. In censura ferenda ab homine requiritur tria monitio, nisi urgens necessitas aliud suadeat: cap. Sacro, & cap. Statutum, de sentent. excom. in 6.

Insuper; quod feratur in scriptis cum expressione causæ, & nominis tam ejus, qui fert, quam ejus, contra quem fertur censura, cap. in causis de sent. & rejudic. In censura vero à jure non requiritur monitio, quia ipsum jus precedens est continua monitio. Clericatus cap. 147. ex Maistro in Theot. moral. disp. 13. n. 15.

Unde non potest ferri censura pro delicto præterito, aut non completo; ac proinde requiritur, ut præcedat monitio.

4327 Subjectum censuræ est solus homo vivus, baptizatus, rationis & doli capax, subditus ejus, qui fert censuram: 1. v. n. 4340.

Unde (ut recte adverrit Clericatus) locutus non dicuntur excommunicari, sed maledici: v. n. 1773.

Nec mortui dicuntur excommunicari, sed declarari incurrisse in censuram antem mortem, & si dederint signa poenitentia, post mortem absolvuntur, seu absoluti declarantur, ad effectum sepulturæ Ecclesiastica, cap. A nobis, 2. cap. Sacris: v. n. 4378.

4328 Communitas, aut Collegium potest ligari suspensione, & interdicto, cap. De sede vacante, de sentent. Excom. in 6. Minime excommunicatione, cap. Romana eod. tit. in 6.

4329 Potest alia ferendi censuras, ultra Papam, & Episcopos, habent legati Papa, sive sint legati à latere, sive nati, sive missi, Ex cap. legatus, de Offic. leg. in 6. Concilium Provinciale Archiepiscopi, & Dioecesanum Episcopi; Capitulum sede vacante, quia succedit in tota jurisdictione, tam ordinaria, quam voluntaria Episcopi; Inquisitores, quia sunt Delegati Sedis Apostolica; Prælati Religionum, videlicet Generales, Provinciales, Abbates, Guardiani, Priores, ex cap. cum in Ecclesia, de Majori. & obed. Vicarius Capituli Sede vacante. Ex Trident. sess. 24. de reform. cap. 16. Vicarius Papa, Vicarius Provincialis Episcopi: minime Vicarii foranei, quia hi non faciunt idem tribunal cum Episcopo.

4330 Potest alia ferendi censuras, ex jure communi non habent Archidiaconi, & Archipresbyteri, nisi auctoritas Episcoporum

2006

De Censuris. Cap. I.

473

liucius tr. 11. cap. 2. q. 9 u. 40. Cornejo trah. 5. de cens. in genere disp. 2. dub. 4. vers. Infero tertio, Egid. disp. 13. de censur. dub. 5. numer. 33. Alter. lib. 3. de censur. disp. 5. cap. 1. per se: qui vero cum communis contrarium docet, loquendo de appellatione non facta in tempore, hoc est facta post latam sententiam excommunicationis, vel alterius censuræ, quod scilicet tunc appellatio non habeat vim suspenderi, ex cap. ad reprimendam, de off. Ordin. sed solum devolvendi, ut Superior possit cognoscere de justitia excommunicationis.

Quarta est prorogatio termini facta ab eo, qui censuram tulit. Clericatus cit. n. 23. ex Maistro.

4331 Censura lata contra facientes, non comprehendit mandantes, & consulentes, nisi sit expressa clausulis comprehendentibus quoquaque cooperantes; quia odia non sunt amplianda.

4332 Quatuor sunt causa, quæ excusat ab incursu censuræ. Prima est ignorantia invincibilis juris, aut facti, cui est annexa censura, cap. Si vero, & cap. 2. de sent. excom. in 6. Imò si censura est lata contra presumentes, requirit scientiam; unde ab ea excusat ignorantia crassa, minime ignorantia affectata: quia si adest ignorantia, non habetur contumacia ad incurrēdā autem censuram requiritur contumacia: v. n. 3299. & iom. 2. à n. 374. ad 383.

Contumacia est, cum quis sciens, rem aliquam esse prohibitam ab Ecclesia sub censura, seu sub excommunicatione, nihilominus illam committit.

Inadvertentia etiam excusat; quia & equivalit ignorantia.

Secunda est impotentia, sive physica, sive moralis: unde non incurrit censuram contra detinentem rem alienam latam, qui non habet quid restituere: nec qui ob metum gravem cogit omittere, aut facere aliquid, quod sub censura prescribitur: in priori namque casu adest potentia physica, & realis, in posteriori impotentia moralis. Metus gravis erit metus mortis, infamiae, iactura bonorum, & similiūm damnorum: v. tom. 2. à n. 37. & à n. 266.

Tertia est appellatio legitime interposita ad Superiorum post comminationem censuræ ab inferiori facta, antequam incurritur.

Hinc Leander de censuris tr. 1. disp. 3. q. 39. docet, non posse Prælatum, seu Judicem, qui potest habet ferendi censuras, illas ferre contra eum, qui anteà legitimè appellaverat, aut recusationem fecerat; quod tamquam certum tenet, & probat: Quia appellatio in tempore facta, suspendit ultimum jurisdictionis in Judice, ut habetur expressè in cap. Romana, & cap. Si à Judice, de appellat. in 6. & ibi Glossa ver. teneris. Idemque omnino facit recusatio Judicis facta, antequam sententiam excommunicationis, vel alterius censuræ ferat, ut habetur etiam expressè, cap. Quoties Episcopi 2. q. 6. & ibi Glossa Appellens. Sic omnes. Ugolin. tabul. 1. cap. 2. §. 22. & 23. fil.

DE EXCOMMUNICATIONE.

4338 **E**xcommunicatio, est censura Ecclesiastica, privans hominem Christianum bonis fidelium communibus.

Bona communia fidelium sunt tria. 1. Sacramentorum participatio. 2. Orationes, & suffragia Ecclesiæ, videlicet orationes nomine Ecclesiæ, Sacrificia, & Indulgentia. 3. Exterior conversatio. Non privat omnibus bonis spiritualibus, nempe gratia, & aliis virtutibus, ut in n. 3123. sed his tribus; quia haec tria directè subjacent potestati Ecclesiæ. Nec privat bonis spiritualibus particularibus, v.g. effectu orationum, quas aliquis privatim, & ut persona privata, ac nomine proprio pro excommunicato offert; sed communibus.

4339 Excommunicatio convenit cum suspensiōne, & interdicto, in ratione generica censuræ, & poenæ medicinalis; differt verò, quia suspensiō & interdictum privant hominem exercitio activo, aut passivo divinorum Officiorum, minimè exteriori conversatione: v. n. 4403.

4340 Subjectum excommunicationis est homo baptizatus; quia per Baptismum homo fit subditus Ecclesiæ, & sub eius jurisdictione. Hinc Apost. 1. ad Cor. 5. *Quid enim mihi debitis, qui foris sunt iudicare?* Fratrum Minorum, & Regularium privilegium quoad excommunicationem, vide Clem. IV. apud Sorbo, ver. Exemptio, n. 9. Dianam part. 3. tratt. 2. ref. 103. Verricelli.

4341 Excommunicatio est duplex, minor, & major. Minor est: *Quia privat tantum participatione passiva Sacramentorum, Dignitatum, & Beneficiorum, in cap. penult. de sent. excom.* Major est: *Quia privat bonis communibus Ecclesia tam activè, quam passivè.*

4342 Unde excommunicatus excommunicatione minori non privatur jurisdictione, nec suffragiis communibus Ecclesiæ, de quibus n. 4438. Nec communicatione exterior tam in civilibus, quam in sacris, audiendo Missam, Divina Officia, &c. sed iis potest licite sine peccato uti.

4343 Inò per Suarium, & alios apud Mastriū disp. 13. n. 35. non peccat, aliis Sacramenta administrando: quia non est privatus participatione activa Sacramentorum, sed tantum passiva. Sed probabiliter est, quod peccat tantum venialiter; quia in cap. ult. de Cleric. excomm. Ministr. ait Pontifex, quod ligatus excommunicatione minori, si celebret, peccat graviter; loquens autem de collatione activa Sacramentorum, ait tantum peccat, & non apponit particulam graviter. Mastriū cit.

4344 Ligatus igitur excommunicatione minori, celebrando mortaliter peccat, quia Sacramentum Eucharistiae recipit; sed non sit irregularis. Mastriū cit. n. 36.

4345 Mortaliter peccat Sacra menta recipiendo, nisi ignorantia excusat; sed validè recipit, excepto Sacramento Pœnitentia; nam cùm in eo recipiendo peccet mortaliter, ex defectu doloris, & dispositionis ad gratiam (si non curet ab excommunicatione absolvī) invalidè recipit.

Item, si eligatur ad dignitates, & beneficia, electio est valida; quia in dicto capite rectè subjacent potestati Ecclesiæ. Nec privat bonis spiritualibus particularibus, v.g. effectu orationum, quas aliquis privatim, & ut persona privata, ac nomine proprio pro excommunicato offert; sed communibus.

4346 Excommunicatio minor incurrit per communicationem cum excommunicato excommunicatione majori vitando: & potest à quovis Confessario approbato absolvī.

4347 Excommunicatio minor incurri potest ob peccatum veniale, ut in n. 4363. major verò ferri non potest sine culpa mortali, quia est poena gravissima; unde ejus materia est peccatum mortale, cap. Nemo Episcoporum, cap. Nullus Sacerdotum 11. q. 3. Conc. Trid. sess. 23. cap. 3. de reform. Quod peccatum debet esse externum, & cum contumacia; quia Ecclesia non judicat de internis, cap. Erubescat, cap. Sicut tuis, de simonia, & cap. Christiana 3. quæst. 5. Mastriū disp. 13. n. 23. & 63. Clericatus cap. 147. n. 21. v. à num. 3300. ad 3306. & in tom. 2. à n. 10.

EXCOMMUNICATIO MAJOR

4348 **P**rivat bonis communibus Ecclesiæ, tam activè, quam passivè, nempe. 1. *Participatione activa, & passiva Sacramentorum;* administratione scilicet, & receptione. 2. *Suffragiorum communium Ecclesia;* quia videlicet à Clericis, tamquam Ecclesia ministris, pro fidelibus offerunt. 3. *Indulgentiarum.* 4. *Communicatione in divinis Officiis;* ita ut non possit audire Missam, nec divinis Officiis publicis assistere. Tenetur tamen Clericus excommunicatus, si sit in sacris, aut beneficiatus, Officium privatim, & solus recitare, se abstinento ab illis verbis: *Dominus vobiscum.* 5. *Electione ad beneficia, & jurisdictione Ecclesiastica in foro exteriori;* & ideo si est Episcopus, non potest validè excommunicare. Item fructibus beneficij, ac pensione; non tamen fructibus patrimonii, cùm non sit beneficium Ecclesiasticum: 6. *Sepultura Ecclesiastica.* 7. *Communicatione forensi;* seu civili, & humana cum aliis fidelibus, n. 1321.

4349 Qui effectus explicant hoc verbu:

Os, orare, vale, communio, mensa negatur.

Os, significat allocutionem per verba, litteras, nutus, & qualibet alia signa externa amicitia, ut amplexus, oscula, &c. *Orare,* idest simul cum excommunicato orare, aut Officium recitare; *Vale,* idest excommunicatum salutare, aut alio modo verbis, vel gestis honorare; *Communio,* idest quavis societas in habitatione, exercitio, aut contractu; *Mensa,* idest cum eo in eadem mensa comedere.

4350 Item excommunicatio major est duplex, à jure, & ab homine. *A jure,* est illa, quæ est lata per aliquod jus, & habet rationem legis; adeoque obligat perpetuò, & permanenter: tales sunt excommunications latæ in Sacris Canonibus, ut in Bulla Coena Domini, &c. *Ab homine* dicitur illa, quæ est à superiore lata per modum præcepti, & transeunter pro aliqua actione particulari, ut fiat, vel non fiat; & haec amplius non obligat, sed expirat morte ferentis. Sensus tamen est, ut qui, mortuo ferente, contra præceptum delinquit, non ligetur excommunicatione; at qui reperitur jam excommunicationem incurrisse, omnino debet ab ea absolvī, ut in tom. 2. n. 52. vide hic pag. 3. prop. 44. ab Alex. VII. damn.

4351 Excommunicatio ab homine est duplex, generalis, & specialis; *Generalis* est, quæ fertur à Superiore contra plures, aut omnes delinquentes alicujus speciei: *Specialis* est, quæ fertur à Superiore contra aliquam determinatam personam. Exemplum primi. Si Superior excommunicationem ferat contra omnes, qui talia furati sunt, aut retinent, ut restituant. Dicitur ab homine, quia est lata à Superiore, non perpetua per modum juris, seu statuti: dicitur generalis, quia ad plures, seu omnes dirigitur. Exemplum secundi: Si Superior excommunicationem ferat contra Petruin, ut restituat. Portellius ver. Excommun. n. 17.

4352 Infuper excommunicatio major est duplex, latæ sententia, & ferendæ. *Lata* est illa, quæ commissio delicto statim incurritur. Talis est. 1. Si sit expressa per verba præsentis, aut præteriti temporis. *Excommunicavimus, Excommunicatus est, Excommunicamus, Excommunicatum volumus.* 2. Si per verba imperativi modi: *Incidat in excommunicationem.* 3. Si addatur particula, ipso jure, ipso facto, sine alia declaratione, &c. quia haec nullius actionem expectant.

Excommunicati non possunt ingredi Ecclesias.

4353 Ferenda est illa, quæ non itatim commissio delicto incurritur, sed post Judicis sententiam. Talis est. 1. Si sit expressa per verba futuri temporis, excommunicabitur. 2. Si per verba conjunctivi, excommunicetur. 3. Si verba sint comminatoria, v. gr. *volumus excommunicari, sub pena excommunicationis, sub intermissione anathematis,* &c. nisi aliud ex adjunctis colligatur. Idem dic de suspensiōne, & interdicto.

4354 Excommunicatus excommunicatione majori, alius est toleratus, seu non vitandus, alius non toleratus, seu vitandus. *Vitandus* est ille, cum quo fidelibus communicare prohibetur; sed vitari debet ab omnibus tamquam membrum putridum, à communione fidelium separatum. Ut autem sit vitandus, per Concil. Constantiense requiritur, quod sit nominatim, & in individuo à judice publicè denunciatus excommunicatus, quod sit in scriptis per publicum ceduloneum: vel ut sit publicus, & notorius percussor Clerici, ita ut nulla valeat tergiversatione celari, hic ex jure, etiamsi non sit nominatim denunciatus talis, est vitandus.

4355 Non vitandus est ille, qui licet sit excommunicatus, non est tamen publicè & nominatim denunciatus talis, nec est publicus percussor Clerici; cum hoc conceditur fidelibus tam in divinis, quam in civilibus communicare. Hinc in Germania Catholici licite cum hæreticis communicant, quia quamvis sint publici hæretici; non sunt nominatim denunciati tales.

4356 Id autem est à Conc. Constant. in Extravag. *Ad evitanda, statutum in gratiam, & commodum aliorum fidelium, minime ipsorum excommunicatorum: constat ex verbis: Per hoc autem non intendimus ipsos excommunicatos, suspensos, vel interdictos in aliquo relaxare, aut eis quomodolibet suffragari;* unde ipsi excommunicati, licet non sint nominatim denunciati tales, debent se gerere ut excommunicati, adeoque à communicando in prædictis cum fidelibus se abstinere.

4357 Excommunicati igitur vitandi, sunt privati communibus Ecclesiæ suffragiis, quæ scilicet sunt auctoritate publica, aut nomine Ecclesiæ; excepta feria sexta in Parasceve, quo die Pia Mater Ecclesia ob mortem Redemptoris orat pro Infidelibus, hæreticis, & schismaticis. Unde qui alio die dictas Orationes faceret, peccaret mortaliter, Clericatus c. 148. n. 12. Quod est verum etiam de contritis, nisi prius absolvantur, ex cap. A nobis, de sent. excomm.

clesian, nisi ad prædictionem audiendam, bus non licet orare, peccatum mortale est Fagnanus in lib. 5. c. Responso, de sentent. excommun. num. 1. & 7. & Leander de censuris tract. 2. disp. 7. quest. 3. & 4. qui idem de ingressu ad orandum, oratione tamen privata, minimè oratione publica, quia in hac cum aliis communicat, quod ei prohibetur. Item dummodū tunc Missa non celebretur, nec Officia divina peragantur.

4358 Pro excommunicatis toleratis, qui scilicet non sunt nominatim denunciati tales, nec sunt publici percussores Clerici, Navar. cum aliis affirmat, non posse orare Oratione publica, & nomine Ecclesie, quia sicut non prohibemur communicare cum illis in divinis, ita neque pro illis Oratione publica orare. Unde tenet, eos non esse privatos suffragiis communibus.

Sed probabilius dico cum communi, eos esse privatos suffragiis communibus, & proinde non posse pro illis Oratione publica orare; quia Conc. Constantiense edidit Extravagant. Ad vitanda (ut dictum est) in commodum, & gratiam fidelium non excommunicatorum, minimè in gratiam ipsorum excommunicatorum; adeoque dispositus, fideles posse communicare cum illis etiam in divinis, ne paterentur incommodum recedendi à Sacro ob excommunicati tolerati præsentiam; noluit autem ipsos excommunicatos in aliquo directe relevare, ut esset, si fideles possent pro illis Oratione publica, aut privata, sed nomine Ecclesie, orare. Intentio Extravagantis liquet ex ipsis verbis n. 4356. relatis; unde sicut fideles non poterant ante Extravagantem publica Oratione, aut privata, sed nomine Ecclesie, pro illis orare, ita nec post illam.

4359 Loquendo vero de Oratione privata, licet possumus pro excommunicatis tam toleratis, quam non toleratis, orare. Ita tenet communis, & praxis desumpta ex pietate Ecclesie, quæ dum excommunicatos à fidei communione excludit, intendit eos suffragiis communibus, minimè privatis, private. Indocent Doctores, quod in Memento possit Sacerdos pro illis orare, non ut Minister Ecclesie, aut ejus nomine, sed ut privata persona, & nomine proprio; quia licet Memento sit pars publici Sacrificii, non prohibetur Sacerdoti in eo orare privatum, & nomine proprio, pro quibus ipse voluerit. Idem dicunt de aliis publicis precibus, si orans intendat orare ut privata persona, & nomine proprio, minimè nomine Ecclesie.

4360 Demum in casibus recensitis, in qui-

Utile, lex, humile, res ignorata, nefes-
se.

Utile, significat utilitatem spiritualem ipsius excommunicati, admonendo, ut respicit; aut utilitatem temporalem ejus, qui cum illo communicat, v. gr. petendo debiti solutionem: Lex, significat obligationem reddendi id, quod illi justè debetur; sic uxor debitum illi reddit, & debitor ei debitum sol-

vit: Humile, subsectionem: sic excusantur filii familias, uxor, servi urbani, aut rustici: v. tom. 2. numer. 41. Res ignorata, ignorantia invincibilis juris, aut facti excusat: Necessitate, significat necessitatem spiritualem, aut temporalem notabilem, sive ipsius excommunicati, sive alterius; hinc potest quis ei graviter indigenti victimum dare, & in gravi necessitate ab illo eleemosynam petere; v. nu-
mer. 3245.

4362 Sub necessitate comprehenditur vis, & metus gravis cadens in virum constantem: hic namque excusat ab incursione censuræ: v. n. 4332.

4363 Extra quos casus, qui communicat cum excommunicato vitando, incurrit in excommunicationem minorem, ita ut si com-

municet in divinis, peccat mortaliter; si in

civilibus, venialiter: vide tom. 3. à numer.

345. In divinis, seu in sacris communicaret, qui cum eo se immisceret in recitando Officio divino, in audiendo Sacro, in Processione, & aliis publicis Officiis divinis. Quid autem tunc est agendum, dictum est in tom. 3. n. 345.

At in Concionibus tolerari posse etiam non toleratum, ait Clericatus cap. 148. num. 18. c. Si quis Episcopus 4. quest. 3. cap. iis, qui, de sen-
tent. excommun. in 6.

4364 Qui cum excommunicato excommuni-
catione majori vitando communicat in eodem criminis, propter quod est excom-
municatus, incurrit eamdem excommuni-
cationem majorem, similiter reservatam,
si illa est reservata, & dicitur participare
in crimen criminoso; talis est, qui cum
excommunicato, quia restituere non vult,
aut publicus percusor Clerici, est pri-
vatus.

4365 Demum in casibus recensitis, in qui-

stiat, & in contumacia confirmando. factum conditionis requisitæ à jure ad valo-
rem actus.

4365 Communicans cum excommunicato excommunicatione minori, etiam denuncia-
to: ministrando illi Sacraenta, peccat mor-
taliter, sed nullam censuram incurrit. Non
peccat ab eo recipiendo; quia excommuni-
catus excommunicatione minori, licet non
possit Sacraenta recipere, potest ea mini-
strare, ut in n. 4343.

4366 Qui dubitat, an aliquis sit excom-
municatus, & denunciatus, non debet il-
lum vitare, quia se exponeret periculo ei in-
juriam irrogandi. Tenetur autem vitare, si

fit periculum faciendi actum invalidum; &
sic non debes confiteri cum Confessario, de
quo dubitas, an sit excommunicatus vitan-
dus, quia cum talis careat jurisdictione, va-
lidam absolutionem conferre non potest: v.
n. 4343.

Excommunicatio minor incurri potest ob
peccatum veniale, ut in numeri 4347. Ex-
communicatio vero major ferri non potest
sine culpa mortali, quia est poena gra-
vissima; unde ejus materia est peccatum

4367 Excommunicatus excommunicatione
majori, etiam toleratus, si Sacraenta reci-
piat, vel aliis administret, peccat mortaliter,
& insuper irregularitatem incurrit, non
recipiendo, sed administrando, cap. Lices, &
cap. ult. de Cler. excomm. ministr. & cap. is, cui
de sent. excom. in 6. Ignorantia, aut metus ex-
cusat: ignorantia enim, & metus, ut sàpè di-
ctum est, à censuris, & poenis Ecclesiasticis

excusant in foro conscientia: v. n. 4332.

4368 Excommunicatus excommunicatione
majori, illicite, sed validè Sacraenta reci-
pit, excepto Sacramento Pœnitentia, ut in

n. 4345. Item illicite (ut dictum est) Sa-
cramenta administrat, sed validè, exce-
pto Sacramento Pœnitentia, quod validè
administrat, si est toleratus, ex Extravag.

num. 4356. relata; invalidè vero (excepto
articulo mortis) si non est toleratus, aut
est publicus percusor Clerici, quia Sacra-
mentum Pœnitentia, cum administretur per
plutibus juribus, si non sit toleratus, secus
sit toleratus; tunc namque validè dictos
actus exercet, sed illicite, nisi ignorantia
excusat, aut dictos actus exercet ad vitan-
dam mortem, infamiam, & alia pericula,
ac damna; ut regulariter dictum est in aliis
actibus.

4370 Excommunicatus excommunicatione
majori, etiam toleratus, non potest validè
d dignates & beneficia promoveri; & si
romoveatur, actus est nullus, nec quadad
c ignorantia excusat; quia ignorantia ex-
cit a culpa, & poena, sed non supplet de-

fectum conditionis requisitæ à jure ad valo-
rem actus.

Collatio beneficii facta in excommunicatio-
ne, non revalidatur per absolutionem ab ex-
communicatione; sed beneficium est denuo
conferendum à potente illud conferre, vel
debet fieri recursus ad S. Pœnitentiariam
tam pro beneficii revalidatione, quā pro
fructibus. Mastr. disp. 13. num. 53.

4371 Beneficiis vero ante excommunicatio-
nem obtentis non privatur ante Judicis sen-
tientiam, non obstante, quod in jure dicatur
ipso facto privatus, ob dicta v. 180.

Idem docent de fructibus beneficii ante
excommunicationem obtenti, sed tempore
excommunicationis perceptis, si per se, aut,
per Vicarium satisfecit officio; quia tales fru-
ctus percipere non est communicare cum fi-
delibus Sanch. Vasq. & alii apud Mastrium
cit, qui probabilius putat cum Suario, & To-
leto, quod teneatur fructus restituere ante
sentientiam.

4372 Validè autem beneficia aliis consert
excommunicatus, si est toleratus, ob Extra-
vag. & rationem relatam à n. 4356. invalidè,
si non est toleratus; unde tunc provisus di-
cipiat, vel aliis administret, peccat mortaliter,
& insuper irregularitatem incurrit, non
recipiendo, sed administrando, cap. Lices, &
concess. prob. cap. Tanta, de excessib. Pralat.

Et universaliter actus jurisdictionis, quos
excommunicatus activerè exerceat in alios,
sunt invalidi, si non sit toleratus, validi ta-
men sunt, si sit toleratus, ob recentiam Ex-
travag. eo namque ipso, quod Ecclesia in fa-
vorē, & commodum aliorum fidelium eum
permittit, & tolerat, indulgens communica-
tionem cum illo in receptione Sacramen-
tum, beneficiorum, &c. ab eo, sufficientem
jurisdictionem illi relinquit ad ea validè con-
ferenda.

4373 Excommunicatus est privatus com-
municatione forensi, vel judiciali; adeoque
non potest stare in judicio, ut Judex, Te-
stis, Actor, Procurator, Notarius, &c. ex
articulo mortis) si non est toleratus, aut
est publicus percusor Clerici; quia Sacra-
mentum Pœnitentia, cum administretur per
plutibus juribus, si non sit toleratus, secus
sit toleratus; tunc namque validè dictos
actus exercet, sed illicite, nisi ignorantia
excusat, aut dictos actus exercet ad vitan-
dam mortem, infamiam, & alia pericula,
ac damna; ut regulariter dictum est in aliis
actibus.

4374 Contractus facti ab excommunicato
non tolerato, puta venditionis, loca-
tionis, &c. si facti sint ab eo ratione publi-
ci officii, v. g. Pralatis Tutoris, Curatoris,
&c. sunt invalidi, ex cap. Veritatis, de do-

4375 Imò reperitur oppositum; nam excommunicatus non toleratus validè matrimonium contrahit, ex cap. significasti. Validè Professioni Religiosam emittit, ex cap. Cùm il-
rum, de sentent. excomm. Valida est donatio b eo facta, ex cap. inter dilectos, de donatio-
ibus. Ita est dicendum de aliis contractibus,
Mastrius cit. n. 56. qui idem docet in conse-
tatione testamenti tam activa, quam passiva,
nisi excommunicationem incurrit ex eo, quia
hostiliter infecutus sit Cardinales, cap. Felicis,
de paenit. in 6. aut nisi sint haeretici, vel eorum
fautores, & receptatores, si per annum in ex-
communicatione permanuerint, ex cap. Excom-
municavimus, de hereticis in 6.

4376 Ex his pro majori dictorum claritate
summarie habetur, quod septem sint effectus
proximi excommunicationis majoris.

Primus est privatio communionis tam activa quam passiva Sacramentorum, ut in nro. 4348. & n. 4367. ad 4369.

4348. *Q* *a n.* 4361. *m* 4362.
4377 Secundus est privatio communium
fusfragiorum Ecclesie, ut in n. 4348. & à n.
4357. ad 4360.
8. Tertius est privatio usus divinorum

4378 Tertius est privatio usus divinorum
Officiorum, ita ut excommunicatus non so-
lum caret eorum fructu, sed neque possit
fine mortali illis interessere, etiam si sit tolera-
tus: nisi ignorantia, aut necessitas vitand
scandali, aut alia justa causa excuset, ut i
n. 4348. à n. 4356. ad 4360.

n. 4348. a. 45. v. 14. l. 15.
Sub hoc effectu comprehenditur privati
sepultura Ecclesiastica; hæc autem afficit ex
communicatum non toleratum. Mafri. cit. m
mer. 32. qui habet, (Demum excommuni
catus non toleratus post mortem sepulti
Ecclesiastica privatur, ex cap. Sacris, de S
pulturis, & Clementina l. eod. titulo; qu
æcum est, ut ait ibi Pontifex, ne commi
nicemus defuncto, cui non communicavim
vivo si quod si deceperit eum signis cont
tionis, etiam post mortem à censura
solvi poterit, & tunc in loco sacro sepeli
si vero in loco sacro sepultus est, & non
solutus, debet exhumari, ex cap. cit. si
aliis corporibus discerni possit; quod si
sciri nequeat, non est exhumandus.)

Q U A R E S T.

4384 An laicus non tonsuratus possit ab excommunicatione, seu à censuris absolvere, saltem in articulo mortis?

Præmittendum est, regulam esse, quod qui potest ligare, potest & absolvire, cap. Inferior, dist. 21. l. Qui condemnare, ss. de re iudic. Posse autem Summum Pontificem de potentia saltem extraordinaria, & absoluta, seu de plenitudine potestatis, delegare, & committere laico potestatem ferendi censuras, tenet Leand. de cens. tr. 1. disp. 2. & tr. 2. disp. 17. cum innumeris Doctoribus; quia ipse solus potest facere laicos capaces rerum spirituallium, ac proinde jurisdictio[n]is spiritualis. Idem tenet de foeminiis; quia Ordo Clericalis solus de jure Canonico est requisitus ad p[ro]testat[em] ferendi censuras; unde ad ferendi censuras non est necessaria Clavis Ordinis, jurisdictio[n]is. Consequenter concludit, f Summum Pontificem de plenitudine pote-

committit laico, immo foeminae, ut ab extamen exprimit his verbis: *Atque iaceo immo
communicatione, & censuris absolvat.* *Sacerdotes quoslibet penitentes à quibusvis pecca-
tis, &c. Sicut quis* *censuris absolvere possunt.*

4385 Hoc autem parum nobis refert; quia
difficultas non est speculativa, & metaphysi-
ca, sed realis, & practica; unde procedit
non de eo, quod de potentia absoluta, sed
de eo, quod regulariter, de facto, & secun-
dum iura fieri potest; ac prouide
locum

4386 Dico, laicum non tonsuratum non posse in articulo mortis à censuris absolvere. Leander cit. trahit 2. disp. 17. cum innumeris apud ipsum, quia ex nullo jure constat, quod Summus Pontifex hanc facultatem absolvendi à censuris concederet laico saltem pro articulo mortis, sed potius constat oppositum. Nec id est contra pietatem Ecclesie: quia censura ratione sui non impedit gratiam, & animæ salutem, ex n. 3123. Insuper auferri potest post mortem, ex n. 4327.

Q U A E R, E S   III.

4389 An nominatim publicè denunciatus in uno
loco, sit vitandus in alio loco, ubi non est sic de-
nunciatus?

Castropol. apud Tamb. tom. 2. p. 266. nu. 16.
tenet (nullam esse obligationem hic vi-
tandi, sive publicè, sive occultè, illum, qui
alibi fuit publicè denunciatus, quando hic oc-
cultè scitur, sed solum quando scitur publicè)
quia post Concil. Constant. excommunicatus
non est vitandus, nisi sit publicè denuncia-
tus, ly publicè autem non solum respicit lo-
cum, ubi ille fuit denunciatus, sed etiam lo-
cum, ubi Fideles inveniuntur, quando vita-
re illum debebunt.

Q U A E R E S I I.

4387 An Clericus tonsuratus possit à censuris
absolvere in articulo mortis?

Certum est, quod Clericus prima tonsura
initiatus possit censuris ligare, quia potest
jurisdictionem spiritualem habere, puta si sit
Vicarius Generalis: unde Clerico tonsurato po-
test delegari, & committi potest ad ligan-
dum censuris, sic pariter ad absolvendum ab
illis. Leand. cit. tam tr. I. quam tr. 2.n. 4535.

Imo sicut potest ligare censuris non solum

Q U A E R E S I V.

4391 An pueri usum rationis habentes an
annum pubertatis, nempè annum 14. ligentur ce-
furis, & pani?

Affirmant de latis à jure, & negant
latis ab homine, Azorius, Vasquez,
apud Tamb. in meth. Com. c. 4. S. 2. n. 11.

Quoad omnes autem ligari, negant Sa-
Fagundez & alii, qui ex c. 1. & 2. de delit-
puororum, pueri infra annum 14. simplici
eximuntur a poenis, & ubi lex non disti-
guit, nec nos distinguere debemus. De I.
P. 2. v. n. 3566.

4392 Ex qua 2. sententia sequitur pue
Clericos mutuò pugnis, &c. se percutient
non incurtere excommunicationem: si q
suadente, ut in nu. 3566. Imò nec cenu
Bullæ Coenæ, & consequenter nec dictio
casuum Coenæ reservationem, quia in B
Coenæ casus non est reservatus, nisi
excommunicatione conjunctus: v. rom.
num. 289.

Propositio. **Contra** **Contrafamiliam non expoicat, Sacerdotes.**